

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**XITIFIKHETI XA LE HENHLA XA
RIXAKA**

GIREDI YA 11

**XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA RK-(HL)
PAPILA RA 3 (P3)**

**PAPILA RA XIKOMBISO RA 2007
(EXEMPLAR 2007)**

TIMARAKA: 100

NKARHI: 3 wa tiawara

Papila leri ri na 5 wa tipheji.

SWITSUNDZUXO

1. Papila leri ri avanyisiwile hi swiyenge swinharhu:

Xiyenge xa A: Switshuriwa swa switsalwana	(50)
Xiyenge xa B: Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha	(30)
Xiyenge xa C: Switshuriwa swa switsalwambiko swo koma	(20)
2. U languteriwa ku hlamula xivutiso XIN'WE eka xiyenge xin'wana ni xin'wana.
3. Sungula ku hlamula xivutiso xin'wana ni xin'wana eka pheji yintshwa u tlhela u nkhwatihata emakumu ka xiyenge xin'wana ni xin'wana.
4. Endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala ntirho wa wena. Tirhisa pheji yin'we ntsena ku kombisa leswi u kunguhatiseke xiswona xitsalwana xa wena. Le henhla ka pheji leyi ku fanele ku tsariwa hi maletere lamakulu leswaku i NKUNGUHATO. U nga tirhisa mimepe yo hlengeleta miehleketo. Nkunguhato wu ta averiwa timaraka.
5. Tsala hi vurhon'wana (swi saseka no vonaka), u landzelela milawu leyi faneleke ya mapeletelo na mahikahatelo.
6. Vumba tinxaka to hambanahambana ta swivulwa hi ndlela leyi amukelekaka.
7. Landzelela swiletelo leswi andlariweke eka xivutiso xin'wana ni xin'wana.

XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA SWITSALWANA**XIVUTISO XA 1****Swiletelo:**

- Hlawula nhlokomhaka **yin'we** ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwana hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
 - Rhanga u endla **nkunguhato** u nga si sungula ku tsala.
 - Xitsalwana xa wena xi fanele ku va kwalomu ka **450-500** wa marito.
- 1.1 Exikolweni xa n'wina ku vile ni nyimpi ya vadyondzi vambirhi laha ku nga dlayiwa un'wana wa vona. Hlamusela leswi u swi voniseke xiswona.
 - 1.2 Vantima vo tala va ha salele ndzhaku loko swi ta eka timhaka ta swa mabindzu. Aneka miehleketo ya wena ehenhla ka mhaka leyi.
 - 1.3 Hambi vanhu va byeriwa masiku hinkwawo leswaku va nga tlangeli eka gezi, a va twi. Hi ku pfuniwa hi xifaniso lexi nga laha hanshi kombisa khombo leri vamatindleve lavo tani va nga weriwaka hi rona.

Xi huma eka: Daily Sun ya 02 Ndzati 2006

- 1.4 Ku na maveriveri ya leswaku mali ya mundende wa vana yi ta herisiwa. Kombisa leswi wena u titwisaka xiswona hi mhaka leyi.
- 1.5 Loko u ri hava swa le mandleni, u ta hela swirhendze hi ku gidela layisense yo chayela movha. **Kaneta** kumbe u **pfumela** mhaka leyi.
- 1.6 Ku na swivilelo swo tala hi matirhelo ya vaongori va le xibedhlele xa le mugangeni wa ka n'wina. Tsala leswi wena u nga endlaka swona mayelena ni xiyimo xa muxaka lowu.

NTSENGO WA XIYENGE XA A: 50

XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO LEHA**XIVUTISO XA 2****Swiletelo:**

- Hlawula nhlokomhaka **yin'we** ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla **nkunguhato** u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va kwalomu ka **180-200** wa marito.
- Sungula nhlamulo ya wena eka pheji yintshwa.

- 2.1 Loko u ta va u pasile Giredi ya 12, u navela ku yisa tidyondzo ta wena emahlweni. Tsala papila u kombela ku amukeriwa eka yunivhesiti yo karhi.
- 2.2 Makwenu u na tin'hweti timbirhi a nga vuyi ekaya. Tsala mahungu lama u nga ta ma kongomisa eka xiyenge xa "**Ndzi laviseni**" eka swihangalasangamhungu swo karhi.
- 2.3 Rhanga u andlala ajenda kutani u tsala **makanelwa** ya nhlengeletano leyi a mi ri na yona yo burisana hi timhaka to antswisa muganga wa ka n'wina.

NTSENGO WA XIYENGE XA B: 30

XIYENGE XA C: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO KOMA**XIVUTISO XA 3**

- Hlawula nhlokomhaka **yin'we** ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
 - Rhanga u endla **nkunguhato** u nga si sungula ku tsala.
 - Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va kwalomu ka **120-150** wa marito.
- 3.1 U endlile xikombelo xa ntirho hi imeyili, kombisa vuxokoxoko bya lomu u rhumeleke imeyili leyi kona kutani u tlhela u longoloxa ni vuxokoxoko bya leswi u swi rhumeleke.
- 3.2 U kunguhatile ku ya etlela ehodela yo karhi, tsala khadi u rhamba munghana wa wena leswaku mi ya tiphina swin'we hi ku hela ka vhiki.
- 3.3 U lontshwa loyi a tirhelaka tiko, kombisa leswi migingiriko ya wena yi nga ta yimisa xiswona hi ku hela ka vhiki.

NTSENGO WA XIYENGE XA C: 20**NTSENGO WA TIMARAKA: 100**